

การดำเนินงานในขั้นตอนนี้ จะช่วยให้คณะผู้ประเมินและบุคลากรในสถานศึกษาได้เข้าใจ บทบาทซึ่งกันและกัน มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน สามารถให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงานได้ราบรื่น ตลอดระยะเวลาการตรวจเยี่ยม

การดำเนินงานรวบรวมข้อมูล

ในระหว่างการตรวจเยี่ยมสถานศึกษา กิจกรรมส่วนใหญ่ของคณะผู้ประเมิน คือ การรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานในสถานศึกษาเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ต้องการ ครบถ้วนตามสภาพการดำเนินงานจริงๆ ในการจัดการศึกษาของสถานศึกษานั้น

การดำเนินงานรวบรวมข้อมูลมีประเด็นที่สถานศึกษาควรทราบเพื่อเตรียมการและเรียนรู้วิธีการปฏิบัติงานร่วมกับคณะผู้ประเมินซึ่งอาจแยกกล่าวเป็นเรื่องๆ ได้ดังนี้

1. ประเภทของข้อมูล

ข้อมูลที่ผู้ประเมินจะศึกษารวบรวมเพื่อเป็นประโยชน์ในการวิเคราะห์ อ้างอิง ตามตัวบ่งชี้ของมาตรฐานต่างๆ บางส่วนก็มีแล้วในรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษาบางส่วนอาจเก็บอยู่ระบบสารสนเทศของสถานศึกษา ซึ่งอาจจัดประเภทข้อมูลดังกล่าว ได้เป็น 6 ประเภท คือ

1.1 ข้อมูลพื้นฐานของสถานศึกษา เป็นข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะ ประเภท ระดับการศึกษาของสถานศึกษา ทำเลที่ตั้ง จำนวนครู นักเรียน ครู ทรัพยากรของสถานศึกษา ข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ สภาพสังคมของผู้ปกครอง ชุมชน เป็นต้น

1.2 ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารจัดการ เช่น ปรัชญา เป้าหมาย และพัฒนา หรือธรรมณูญงาน โครงการของสถานศึกษา หลักฐานการปฏิบัติงานในการตั้งการ การมอบหมายงาน การนิเทศ การควบคุมกำกับดูแล การติดตามงาน ระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา หรือหลักฐานอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับการบริหาร

1.3 ข้อมูลเกี่ยวกับหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน เช่น เอกสารหลักฐาน แผนการสอน คู่มือครู สื่อการสอน การจัดห้องเรียนและห้องประกอบการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผลผู้เรียน

1.4 ข้อมูลที่เกี่ยวกับผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน เช่น พฤติกรรมนักเรียน ปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับครู ความสามารถ บุคลิกภาพ ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ผลงานต่างๆของผู้เรียน

1.5 ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมและบริการต่างๆ เช่น กิจกรรมที่ส่งเสริมความสัมพันธกับชุมชน บริการสนับสนุนงานวิชาการ เช่น ห้องสมุด

1.6 ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการและการสรรหาทรัพยากร เช่น การจัดงบประมาณการบริหารงานบุคคล การบริหารงานพัสดุ การจัดสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษา ฯลฯ

ข้อมูลดังกล่าวทุกประเภทสถานศึกษาควรจัดเตรียมให้พร้อมสามารถตรวจค้นหรือจะเสนอเพื่ออ้างอิงได้ตลอดเวลา เอกสารที่เสนอข้อมูลให้ผู้ประเมินศึกษาวิเคราะห์นั้น คือเอกสารที่เกิดขึ้น เนื่องจากการปฏิบัติงานจริงๆ

2. วิธีการเก็บข้อมูล

วิธีการเก็บข้อมูลที่ผู้ประเมินใช้ในระหว่างการตรวจเยี่ยม โดยทั่วไป มี 4 วิธี ดังนี้

2.1 การสังเกต ผู้ประเมินจะสังเกตการปฏิบัติกิจกรรม หรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในสถานศึกษา โดยมีประเด็นที่สังเกตอย่างชัดเจน เช่นการสังเกตการสอนอาจจะดูเรื่อง วิธีการสอน กิจกรรมและสื่อที่ครูใช้ พฤติกรรมของนักเรียน ในระหว่างการสังเกตผู้ประเมินจะจดบันทึกการสังเกตและอาจจะถามประเด็นเพิ่มเติมกับผู้เกี่ยวข้อง เวลาในการสังเกตขึ้นอยู่กับความครบถ้วนของข้อมูลที่ได้กำหนดเป็นประเด็นไว้แล้ว

2.2 การสัมภาษณ์ การสัมภาษณ์ให้เกิดประโยชน์ ผู้สัมภาษณ์ต้องกำหนดประเด็นไว้ล่วงหน้าว่าจะถามเรื่องอะไรบ้าง เพื่อให้ผลการสัมภาษณ์มีความถูกต้องและเชื่อถือได้ ผู้สัมภาษณ์จะต้องเลือกใช้วิธีการพูดคุย และช่วงเวลาพูดคุยที่เหมาะสม

2.3 การศึกษาเอกสาร เป็นวิธีการตรวจสอบเอกสารต่างๆที่สถานศึกษาปฏิบัติอยู่จริง เช่น ถ้าเป็นเอกสารที่เกี่ยวกับการบริหารกิจการของสถานศึกษาในด้านต่างๆ อาจจะประกอบด้วย แผนพัฒนาสถานศึกษา ธรรมนูญสถานศึกษา บันทึกการประชุม รายงานประจำปี แผนงาน เป็นต้น ซึ่งในการศึกษาเอกสารต้องคำนึงถึงความครอบคลุมของเอกสารที่แหล่งเป็นข้อมูลทั้งในเรื่องที่เป็นคุณภาพของผู้บริหาร คุณภาพครู และคุณภาพนักเรียน

2.4 การใช้แบบสอบถามที่เป็นข้อเขียน เพื่อวัดความรู้ในเนื้อหาวิชาลักษณะนี้ต้องอาศัยการวิจัยและการพัฒนาในการสร้างเพื่อให้ได้เครื่องมือที่เที่ยงตรง มีความเชื่อมั่น

3. ขอบข่ายในการกำหนดประเด็นปัญหา

ในการเก็บข้อมูล เพื่อสามารถวิเคราะห์สภาพจริงในแต่ละมาตรฐานที่ทำการประเมินนั้น ผู้ประเมินจะต้องทราบข้อมูลครบถ้วน ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการเขียนรายงาน คือ ด้านความถนัด ด้านความพยายามและด้านความสำเร็จ

4. สิ่งที่ควรคำนึงในการรวบรวมข้อมูล

ในการรวบรวมข้อมูล ผู้ประเมินในฐานะผู้เก็บข้อมูลและบุคลากรของสถานศึกษาในฐานะผู้ให้ข้อมูล จะต้องดำเนินการในลักษณะเกื้อหนุนซึ่งกันและกัน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความถูกต้องชัดเจน เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาสถานศึกษาและถือว่าการดำเนินงานในขั้นนี้มีความสำคัญยิ่งต่อการประเมินคุณภาพภายนอก

การวิเคราะห์และสรุป

การวิเคราะห์และหาข้อสรุป คณะผู้ประเมินจะพิจารณาในแต่ละเรื่อง หรือแต่ละมาตรฐาน ถ้าเห็นว่าในมาตรฐานใดมีประเด็นที่ต้องรวบรวมข้อมูลครบถ้วนแล้ว คณะผู้ประเมินก็พิจารณาในมาตรฐานนั้นก่อน และในระหว่างการพิจารณา หากพบว่ามาตรฐานนั้นยังไม่สามารถสรุปเป็นข้อยุติได้ ก็ให้รอสรุปเรื่องนั้นไว้ก่อนเพื่อไปหาข้อมูลส่วนที่ขาดมาเพิ่มเติมให้สามารถสรุปได้อย่างมั่นใจ

การนำเสนอผลการตรวจเยี่ยมโดยวาจา

เมื่อคณะผู้ประเมินสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลครบถ้วนทุกมาตรฐาน จะต้องนำเสนอผลด้วยวาจา ให้คณะผู้บริหารสถานศึกษาทราบเพื่อรับฟังความคิดเห็นและให้โอกาสสถานศึกษาได้ชี้แจงเพิ่มเติมในประเด็นที่เห็นว่ายังไม่ถูกต้องตามสภาพความเป็นจริง หรือข้อมูลต่างๆยังคงคลาดเคลื่อนเพื่อตรวจสอบปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้อง เพราะการสรุปเป็นข้อยุติต่างๆต้องอาศัยข้อมูลหลักฐานมากกว่าการแสดงความคิดเห็นส่วนตัวหรืออารมณ์

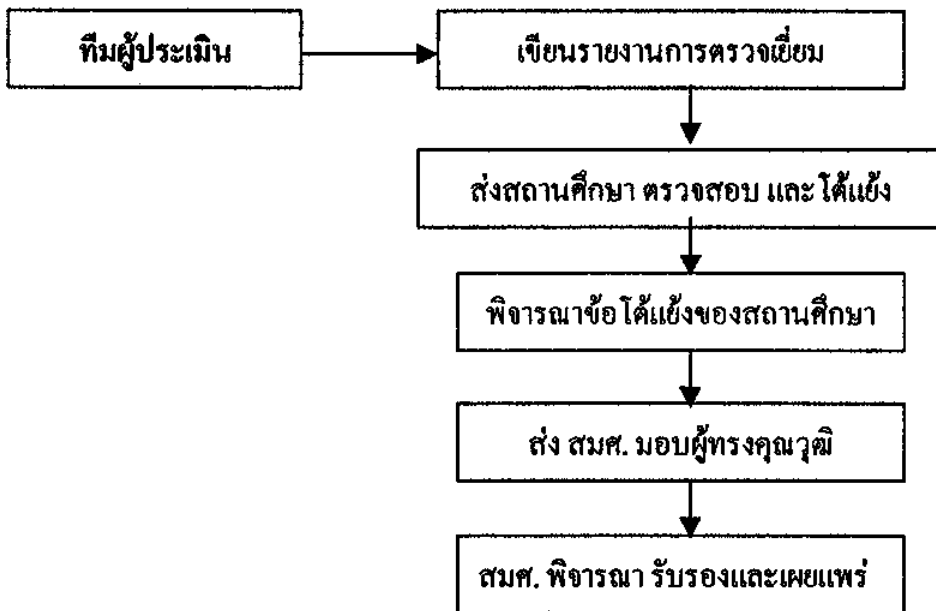
ในการสรุปรายงานสถานศึกษา จำเป็นต้องนำความจริงมาพูดคุยกัน ในบางเรื่องสถานศึกษาอาจจะทำได้ดีแล้ว แต่บางเรื่องอาจจะต้องปรับปรุงแก้ไข แต่ในการพูดเพื่อให้สถานศึกษาในเรื่องที่บกพร่องจะต้องทำให้สถานศึกษาไม่เกิดความอับอายหรือต่อต้าน ไม่เช่นนั้นแล้วจะไม่สามารถแสวงหาแนวทางที่ควรปรับปรุงพัฒนาสถานศึกษาที่ถูกต้องเหมาะสมร่วมกัน

สิ่งสำคัญที่เป็นผลจากการรายงานด้วยวาจาในขั้นตอนนี้คือ สถานศึกษาจะต้องได้รับทราบและยอมรับสภาพจริงของสถานศึกษา เพื่อแสวงหาแนวทางปรับปรุงการดำเนินงานที่เหมาะสมกับสภาพและทรัพยากรของโรงเรียน ในการเสนอแนวทางปรับปรุงแก้ไขให้สถานศึกษายอมรับจะต้องเป็นสิ่งที่สถานศึกษาพิจารณาเห็นว่าสามารถกระทำได้สำเร็จซึ่งอาจเป็นวิธีการดำเนินงานที่แตกต่างกันจากสถานศึกษาอื่น ประสบความล้มเหลวมาแล้วเป็นวิธีที่ให้สถานศึกษามีความเชื่อมั่นและศรัทธาในข้อเสนอแนะของผู้ประเมิน เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 3 หลังการตรวจเยี่ยมสถานศึกษา

การดำเนินงานหลังการตรวจเยี่ยมคณะผู้ประเมินจะต้องจัดทำรายงานการตรวจเยี่ยมประจักษ์กับสถานศึกษา เพื่อยืนยันข้อมูลจากการรายงานและนำเสนอผลต่อ สมศ. เพื่อประกาศรายงานการประเมินสถานศึกษาเป็นทางการ สำหรับการเผยแพร่และนำผลไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนาต่อไป กิจกรรมการดำเนินงานในขั้นตอนนี้ ปราบกฏดั่งภาพประกอบต่อไปนี้

ภาพประกอบที่ 7 กิจกรรมการดำเนินงานเกี่ยวกับการประเมินคุณภาพภายนอกในชั้นตอน
หลังการตรวจเยี่ยม

ที่มา : จำรัส นองมาก, 2544 : 159

การเขียนรายงานการตรวจเยี่ยม

การเขียนรายงานการตรวจเยี่ยมเป็นการนำเสนอข้อมูลที่ได้วิเคราะห์สรุปในชั้นตอนระหว่างการตรวจเยี่ยม หลังจากที่ได้รายงานด้วยวาจาให้ผู้บริหารสถานศึกษาทราบแล้ว รายงานที่ทีมผู้ประเมินจัดทำในชั้นตอนนี้อาจกล่าวได้ว่าเป็นรายงานฉบับร่าง เพราะจะต้องผ่านขั้นตอนในการปรับปรุง ตรวจสอบในลำดับต่อไปอีก รายงานฉบับนี้จะต้องเสนอข้อมูลที่ครบถ้วน ถูกต้องตรงตามข้อมูลที่ได้รายงานด้วยวาจาให้สถานศึกษาทราบ

การจัดทำรายงานการตรวจเยี่ยมของคณะผู้ประเมินอาศัยรายงานประเมินตนเองของสถานศึกษาที่ผู้ประเมินใช้เป็นหลักในการตรวจสอบเพื่อหาร่องรอยหลักฐาน ถ้าข้อมูลที่ผู้ประเมินตรวจพบเป็นความจริงตามที่ปรากฏในรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา ก็จะใช้ข้อมูลนั้นในรายงานการตรวจเยี่ยม แต่ถ้าข้อมูลที่ได้จากการตรวจไม่ตรงกับข้อมูลที่เสนอในรายงานของสถานศึกษาก็จะเขียนตามที่ตรวจสอบ ส่วนที่ต้องเขียนเพิ่มเติมก็เฉพาะข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงแก้ไข หรือพัฒนาให้ดีขึ้นในแต่ละเรื่องที่ผู้ประเมินเห็นว่าสามารถจัดทำให้ดีขึ้นได้

การตรวจสอบ และโต้แย้งของสถานศึกษา

ร่างรายงานการตรวจเยี่ยมที่ผู้ประเมินจัดทำเรียบร้อยและส่งการตรวจสอบของหน่วยงาน ประเมินจนเห็นว่าถูกต้องครบถ้วนสมบูรณ์แล้ว จะถูกส่งไปยังสถานศึกษาตามห้วงเวลาที่ สมศ. กำหนด เพื่อให้สถานศึกษาตรวจสอบและพิจารณา หากเห็นว่ามีส่วนที่ปรากฏอยู่ในรายงาน ไม่ตรงตามความเป็นจริงที่สถานศึกษานั้นๆปฏิบัติอยู่หรือตรงตามที่เสนอผลการประเมินโดยวาจา สถานศึกษาก็จะโต้แย้ง โดยแนบหลักฐานข้อมูลเพิ่มเติมให้คณะผู้ประเมินทราบภายใน 15 วัน นับตั้งแต่วันที่ได้รับร่างรายงานการตรวจเยี่ยมของคณะผู้ประเมินภายนอก หากสถานศึกษาไม่ส่งคำโต้แย้งภายในระยะเวลาที่กำหนดก็ถือว่าสถานศึกษายอมรับร่างรายงานการประเมินคุณภาพฉบับนั้น

การพิจารณาข้อโต้แย้งของสถานศึกษา

กรณีที่คณะผู้ประเมินได้รับข้อโต้แย้งของสถานศึกษาก็ต้องพิจารณาคำเนิการปรับแก้ รายงานการตรวจเยี่ยมให้ถูกต้อง ครบถ้วน ตรงตามความเป็นจริงมากที่สุด

การพิจารณาคำเนิการต่อเนื่องจากการรับข้อโต้แย้งของสถานศึกษา อาจจะเป็นไปได้ในสองกรณีดังต่อไปนี้

กรณีที่หนึ่ง หากข้อโต้แย้ง และหลักฐานข้อมูลของสถานศึกษามีความชัดเจนถูกต้อง น่าเชื่อถือ มีเหตุผลมากกว่าข้อมูลและหลักฐานเดิมที่คณะผู้ประเมินสถานศึกษาใช้ในการเขียนรายงาน คณะผู้ประเมินจะปรับแก้รายงานใหม่ให้สอดคล้องตามที่สถานศึกษาโต้แย้งก่อนเสนอ สมศ. เพื่อดำเนินการขั้นต่อไป

กรณีที่สอง หากข้อโต้แย้งและหลักฐานข้อมูลของสถานศึกษามีความชัดเจนถูกต้อง น่าเชื่อถือ มีเหตุผลน้อยกว่าข้อมูลและหลักฐานเดิมที่คณะผู้ประเมินสถานศึกษาใช้ในการเขียนรายงาน รวมทั้งได้พิจารณาจากองค์ประกอบอื่นๆอย่างถี่ถ้วนแล้ว ยังไม่สามารถหักล้างได้ คณะผู้ประเมินภายนอกจะไม่ปรับแก้รายงานแต่จะส่งข้อมูลหลักฐานที่ทางสถานศึกษาโต้แย้งให้ สมศ. พิจารณาพร้อมกับรายงานการประเมินเพื่อให้ทาง สมศ. พิจารณาตรวจสอบและดำเนินการตามหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติที่กำหนดต่อไป

การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ

เมื่อ สมศ. ได้รับรายงานการตรวจเยี่ยมจากหน่วยประเมินแล้วจะส่งมอบให้ผู้ทรงคุณวุฒิที่ สมศ. แต่งตั้งไว้แล้วเป็นผู้พิจารณา

ผู้ทรงคุณวุฒิจะพิจารณาร่างรายงานของคณะผู้ประเมินในแง่ความสมบูรณ์และคุณภาพของรายงาน เพื่อจะได้ใช้ประโยชน์ในการพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพยิ่งขึ้นต่อไป ความเจตนาของการประเมินรายงานที่สมบูรณ์และมีคุณภาพ จะต้องครอบคลุมทุกมาตรฐานที่ สมศ. กำหนด ครอบคลุมในการประเมินในแต่ละมาตรฐานจะต้องมีข้อมูลครอบคลุมทุกตัวบ่งชี้ ตามที่ระบุไว้และใน

มาตรฐานใด ถ้าผู้ปฏิบัติของสถานศึกษาอยู่ในเกณฑ์ที่จะต้องปรับปรุงในรายงานนั้นจะต้องเสนอวิธีการปรับปรุงไว้ด้วย

รายงานฉบับใดที่ผู้ทรงคุณวุฒิ เห็นว่าจะต้องปรับแก้เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ ถูกต้องตามที่กล่าวแล้วจะต้องส่งคืนให้ผู้ประเมินปรับแก้ และอาจจะต้องดำเนินการตามวงจรใหม่ที่ทีมผู้ประเมินจะเขียนร่าง ส่งสถานศึกษาตรวจสอบและโต้แย้งพิจารณาข้อโต้แย้งของสถานศึกษาและส่ง สมศ. พิจารณาจนเห็นว่าถูกต้อง เว้นแต่เป็นการปรับปรุงเพียงเล็กน้อย สมศ. อาจประสานกับทีมผู้ประเมินเพื่อปรับแก้โดยไม่จำเป็นต้องไปตามวงจรปกติก็ได้

การเผยแพร่และรายงาน

รายงานการประเมินที่ผู้ทรงคุณวุฒิ พิจารณาแล้วเห็นว่าสมบูรณ์ต้องเผยแพร่ได้ ผู้มีอำนาจของ สมศ. จะลงนามรับรองถือว่ารายงานฉบับนี้เป็นรายงานที่เป็นทางการสถานศึกษาที่ปรากฏชื่อในรายงานนั้น เป็นสถานศึกษาที่ได้รับการประเมินจาก สมศ. แล้ว ตามข้อบัญญัติในมาตรา 49 ของ พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

รายงานการประเมินภายนอกที่ สมศ. เห็นชอบแล้ว จะเผยแพร่ไปยังสถานศึกษาที่ถูกประเมิน ค้นสังกัดของสถานศึกษาที่ถูกประเมินและสาธารณชน โดย สมศ. จะกำหนดรูปแบบและวิธีการในการเผยแพร่รายงาน โดยอาจจะใช้รายงานฉบับสมบูรณ์หรือปรับรูปแบบให้เหมาะสมกับวิธีการที่จะเผยแพร่ในแต่ละหน่วยตามที่เห็นสมควร

4. มาตรฐานการศึกษา : ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้พัฒนามาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อใช้เป็นกรอบในการประเมินคุณภาพภายนอกและเป็นแนวทางให้หน่วยงานและสถานศึกษามุ่งพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานต่างๆเพิ่มขึ้นเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 ซึ่งคณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติในหลักการ ในคราวประชุมเมื่อวันที่ 4 มกราคม 2543

มาตรฐานการศึกษามีทั้งหมด 27 มาตรฐาน 91 คำบ่งชี้ แบ่งออกเป็น 3 ด้านคือ

1. มาตรฐานการศึกษาด้านผู้เรียน มี 12 มาตรฐาน 38 คำบ่งชี้ เน้นพัฒนาการด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์และสังคม โดยมุ่งให้ผู้เรียนเป็นคนดี มีความสามารถด้านศักยภาพ และมีความสุข

2. มาตรฐานการศึกษาด้านกระบวนการ มี 6 มาตรฐาน 29 คำบ่งชี้ เน้นในด้านกระบวนการบริหารจัดการ และกระบวนการจัดการเรียนการสอน

3. มาตรฐานการศึกษาด้านปัจจัย มี 9 มาตรฐาน 24 ตัวบ่งชี้ เป็นการกำหนดคุณลักษณะ หรือสภาพความพร้อมของผู้บริหาร ครู หลักสูตร อาคารสถานที่ และชุมชน

มาตรฐานการศึกษาทั้ง 27 มาตรฐาน 91 ตัวบ่งชี้ เป็นทิศทางให้สถานศึกษาที่มีศักยภาพ และมีความพร้อม ได้มุ่งพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพเพิ่มขึ้น และเพื่อรองรับการประเมิน คุณภาพภายนอกในระยะต่อไป แต่ในช่วง 5 ปีแรก หรือรอบแรกของการประเมิน ได้มีการคัดเลือก มาตรฐานมาเพียง 14 มาตรฐาน 53 ตัวบ่งชี้ เพื่อให้ในการประเมินภายนอกดังนี้

มาตรฐานด้านผู้เรียน ประกอบด้วย

มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม ที่พึงประสงค์
ตัวบ่งชี้

1. มีวินัย มีความรับผิดชอบ ปฏิบัติตนตามระเบียบและหลักธรรมเบื้องต้นของแต่ละศาสนา

2. ซื่อสัตย์สุจริต

3. มีความเมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และเสียสละเพื่อส่วนรวม

4. ประหยัด (ใช้สิ่งของและทรัพย์สินทั้งของตนเองและส่วนรวม ตลอดจน ทรัพยากรธรรมชาติ อย่างประหยัดและคุ้มค่า)

มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดใคร่ครวญ และมีวิสัยทัศน์

ตัวบ่งชี้

1. สามารถจำแนกประเภทข้อมูล เปรียบเทียบและมีความคิดรวบยอด

2. สามารถประเมินค่าความเชื่อถือของข้อมูล รู้จักพิจารณาข้อดีข้อเสีย ความถูก-ผิด ระบุสาเหตุ-ผล ค้นหาคำตอบ เลือกวิธีและปฏิภาณในการแก้ปัญหาและตัดสินใจได้ อย่างสันติและมีความถูกต้องเหมาะสม

3. มีความคิดริเริ่ม มีจินตนาการ สามารถคาดการณ์และกำหนดเป้าหมายได้

มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และมีทักษะ ที่จำเป็นตามหลักสูตร

ตัวบ่งชี้

1. มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในกลุ่มประสบการณ์/กลุ่มวิชา/หมวดวิชาที่สำคัญ ไม่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำ (คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ สังคมศึกษา คอมพิวเตอร์ และวิชาเฉพาะสาขาสำหรับอาชีวศึกษา)

2. มีความสามารถในการใช้ภาษาสื่อสาร

มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

ตัวบ่งชี้

1. มีความกระตือรือร้น สนใจการเรียนรู้จากแหล่งต่างๆ รู้จักตั้งคำถามเพื่อหาเหตุ-ผล
2. รักการอ่าน สามารถใช้ห้องสมุด แหล่งความรู้และสื่อต่างๆ ทั้งในและนอกสถานที่
3. สามารถสรุปประเด็นจากการเรียนรู้และประสบการณ์ได้อย่างถูกต้องด้วยตนเอง

มาตรฐานที่ 9 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นและมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต

ตัวบ่งชี้

1. สามารถทำงานตามลำดับขั้นตอนและผลงานมีประสิทธิภาพ
2. ขยัน อดทน ละเอียดรอบคอบในการทำงาน พัฒนางาน สามารถทำงานอย่างมีความสุขและภูมิใจในผลงานของตนเอง
3. สามารถทำงานเป็นทีม (ช่วยเหลือผู้อื่น ไม่เอาเปรียบ ให้ความร่วมมือ ยอมรับความคิดเห็นและความสามารถของผู้อื่น ร่วมรับผิดชอบผลงานของกลุ่ม)
4. มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต

มาตรฐานที่ 10 ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี

ตัวบ่งชี้

1. มีน้ำหนัก ส่วนสูงตามเกณฑ์มาตรฐาน
2. มีสมรรถภาพทางกายตามเกณฑ์มาตรฐาน
3. ร่างกายแข็งแรง มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับครู เพื่อนและบุคคลทั่วไป
4. รู้จักดูแลสุขภาพ และป้องกันตัวเองไม่ให้เกิดอุบัติเหตุ
5. มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับโทษของสิ่งเสพติดและสิ่งมอมเมา ไม่เสพสิ่งเสพติด และปลอดภัยจากสิ่งมอมเมา

มาตรฐานที่ 12 ผู้เรียนมีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา

ตัวบ่งชี้

1. มีความชื่นชมและร่วมกิจกรรมด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา

มาตรฐานด้านกระบวนการ ประกอบด้วย

มาตรฐานที่ 13 สถานศึกษามีการจัดองค์กร/โครงสร้างและการบริหารงานอย่างเป็นระบบ
ครบวงจร ให้บรรลุเป้าหมายการศึกษา

ตัวบ่งชี้

1. มีการจัดองค์กร/โครงสร้างการบริหารงานชัดเจน
2. มีปรัชญา แผนพัฒนา/ธรรมนูญสถานศึกษา แผนการดำเนินงานของสถานศึกษา และตัวชี้วัดความสำเร็จ
3. มีการปฏิบัติตามแผน
4. ส่งเสริมการทำงานเป็นทีม
5. มีการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลเปรียบเทียบกับเป้าหมายอย่างต่อเนื่อง
6. มีระบบข้อมูลสารสนเทศครบถ้วน ถูกต้อง ตรงกับความต้องการและทันต่อการใช้งาน

7. มีการบันทึกและรายงานผลการประเมิน

8. มีการนำข้อมูลและผลการประเมิน ไปใช้ในการตัดสินใจและปรับปรุงงาน

มาตรฐานที่ 14 สถานศึกษาส่งเสริมความสามัคคีและความร่วมมือกับชุมชนในการ
พัฒนาการศึกษา

ตัวบ่งชี้

1. ผู้บริหารและครูสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนในการร่วมกันจัดการศึกษา
2. มีการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความเข้าใจให้บุคลากรในสถานศึกษาและชุมชนเห็นความสำคัญในการจัดการศึกษาร่วมกัน
3. มีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมของสถานศึกษาต่อชุมชนอย่างสม่ำเสมอ
4. ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาการศึกษา

มาตรฐานที่ 18 สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมและการเรียนการสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็น
สำคัญ

ตัวบ่งชี้

1. มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างหลากหลาย เหมาะสมกับธรรมชาติและสนองความต้องการของผู้เรียน
2. มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่กระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ คิดแก้ปัญหาและตัดสินใจ

3. มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่กระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักศึกษาหาความรู้ แสวงหาคำตอบ และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง
4. มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยี และสื่อที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน
5. มีการจัดกิจกรรมเพื่อฝึกและส่งเสริมคุณธรรม และจริยธรรมของผู้เรียน
6. มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาสุนทรียภาพอย่างครบถ้วนทั้งด้านดนตรี ศิลปะ และกีฬา
7. ส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย การทำงานร่วมกับผู้อื่นและความรับผิดชอบต่อกลุ่มร่วมกัน
8. มีการประเมินการพัฒนาการของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลายและต่อเนื่อง
9. มีการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนรักสถานศึกษาของตนเอง และมีความกระตือรือร้นในการไปเรียน

มาตรฐานด้านปัจจัย ประกอบด้วย

มาตรฐานที่ 20 ผู้บริหารมีภาวะผู้นำและมีความสนใจในการบริหารจัดการ
ตัวบ่งชี้

1. ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษาให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง
2. ผู้บริหารมีความเป็นผู้นำ มีมนุษยสัมพันธ์ และเป็นที่ยอมรับของผู้เกี่ยวข้อง
3. ผู้บริหารมีความเป็นประชาธิปไตย

มาตรฐานที่ 22 ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอน อย่างมีประสิทธิภาพและ
เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ตัวบ่งชี้

1. ครูรู้เป้าหมายของหลักสูตรและเป้าหมายการจัดการศึกษา
2. ครูมีความรู้ความสามารถในการพัฒนาหลักสูตร จัดทำแผนและกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
3. ครูมีความรู้ความสามารถในการประเมินผลการเรียนการสอนและการนำผลการประเมินมาใช้พัฒนาคุณภาพ

มาตรฐานที่ 24 ครูมีคุณวุฒิ/ความรู้ความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบและมีครูเพียงพอ
ตัวบ่งชี้

1. ครูมีคุณวุฒิ/ความเชี่ยวชาญตรงกับงานที่ปฏิบัติ
2. มีจำนวนครูตามเกณฑ์

มาตรฐานที่ 25 สถานศึกษามีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่นมีสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้

ตัวบ่งชี้

1. มีหลักสูตรและเนื้อหาสาระของหลักสูตรที่เหมาะสม สอดคล้องกับเป้าหมายการศึกษาและความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น
2. มีสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมและเอื้อต่อการเรียนรู้

5. การพัฒนาสถานศึกษาต่อเนื่องจากการประเมิน

การประเมินเป็นการเปรียบเทียบผลการดำเนินงานกับเกณฑ์หรือความคาดหวังที่กำหนดไว้จากการเปรียบเทียบทำให้ทราบว่าผลการดำเนินงานบรรลุตามเกณฑ์ที่กำหนดหรือไม่ ถ้าบรรลุเกณฑ์ก็ถือว่าทำได้สำเร็จ ถ้ายังไม่บรรลุเกณฑ์ก็ถือว่ายังไม่สำเร็จผลการประเมินจึงทำให้ผู้ปฏิบัติทราบว่าการทำงานจริงเป็นเช่นไร

ผลการประเมินทำให้ผู้ปฏิบัติงานทราบว่าในการดำเนินงานต่อไปควรดำเนินการแก้ไขอย่างไร ไม่ว่าจะในการปฏิบัติงานจริงที่ผ่านมาจะทำได้สำเร็จหรือไม่สำเร็จตามที่คาดหวังไว้ กรณีที่ยังไม่สำเร็จตามที่คาดหวังแล้ว ในการดำเนินงานต่อไปก็ต้องหาวิธีการปรับปรุงพัฒนาแนวดำเนินการใหม่ เพื่อที่จะทำให้บรรลุตามความที่คาดหวังไว้ กรณีที่ได้สำเร็จตามที่คาดหวังแล้ว ในการดำเนินการต่อไป ก็จะต้องกำหนดสิ่งที่คาดหวังให้สูงขึ้นกว่าเดิมจะได้เป็นการท้าทายการปฏิบัติงานและทำให้มาตรฐานของงานในองค์กรสูงขึ้น ไปด้วย

การประเมินจึงเป็นพื้นฐานเพื่อปรับปรุงการดำเนินงานขององค์กรให้มีคุณภาพขึ้น โดยที่ผู้ประเมินสามารถใช้ผลจากการประเมินเป็นข้อมูลสำคัญในการพัฒนางานให้ไปสู่สภาพที่ดีกว่าไม่ว่างานที่ทำมาแล้วจะเป็นอย่างไร เพราะข้อมูลจากการประเมินทำให้ทราบลักษณะเด่น ค้อย ที่ช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานทราบว่าถ้าจะปรับปรุงงานหรือแสวงหาสภาพที่ดีกว่าในการทำงานจะต้องเสริมสิ่งที่เด่น และแก้ไขสิ่งที่มีลักษณะค้อย ได้อย่างไรมากน้อยแค่ไหน

กระบวนการ R&D

การบริหารงานที่มีประสิทธิภาพ อาศัยหลักของการวิจัยและพัฒนา (Research Development หรือ R&S) คือการวิจัยเป็นการค้นหาคำความจริงต่างๆ ที่เป็นองค์ความรู้ใหม่ๆ ที่จะประโยชน์ในการบริหาร เมื่อศึกษาวิจัยจนสำเร็จแล้วก็นำผลการวิจัยจากเรื่องนั้นๆ มาใช้ในการวางแผนปรับปรุงการทำงานของบุคลากรในหน่วยงานก็เป็นการปฏิบัติการตามกระบวนการ R&D

ในสถานศึกษามีการพัฒนาอยู่ต่อเนื่องในกระบวนการ R&D มีตัวอย่างมากมาย และที่ทำกันอย่างแพร่หลายก็คือ การปฏิบัติงานของครู อาจารย์ เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน โดยครูผู้สอนที่รับผิดชอบปฏิบัติการสอนในวิชาไหนศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัญหาหรือแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในวิชานั้น จนทราบว่าผลเป็นเช่นไร นี่เป็นการวิจัย (Research) เมื่อทราบผลแล้วก็นำผลนั้นไปใช้ ถ้ารู้ว่าปัญหาหรืออุปสรรคที่พบเป็นอย่างไรแนวทางปรับปรุงแก้ไขเป็นอย่างไรก็นำสิ่งที่ได้จากการค้นพบนั้น ไปปรับปรุงการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ตนปฏิบัติอยู่ในสถานศึกษาจริงๆ นี่เป็นการพัฒนา (Development) การดำเนินงานในกิจกรรมทั้งสองอย่าง คือการวิจัยและการพัฒนาจะต้องปฏิบัติควบคู่ไปด้วยกันจึงจะเกิดประโยชน์

การประเมินคุณภาพการศึกษากับการพัฒนาสถานศึกษาก็คือกระบวนการดำเนินงานในลักษณะ R&D เหมือนกัน กล่าวคือ การประเมินคุณภาพการศึกษา อย่างกรณีที่มีการประเมินโดย สมศ. ทำให้ทราบข้อเท็จจริงว่าสถานศึกษาที่ผ่านการประเมินนั้นเป็นเช่นไร มีเรื่องไหนที่สถานศึกษาทำได้ดี เป็นเยี่ยมอย่างได้บ้าง มีเรื่องไหนที่สถานศึกษาทำได้ดียังไม่ดีต้องปรับปรุงแก้ไขบ้าง และเรื่องที่ต้องปรับปรุงแก้ไขผู้ประเมินเสนอแนะว่าควรปรับปรุงอย่างไร นี่ก็เป็นการวิจัย เมื่อทราบผลแล้วสถานศึกษาและหน่วยงานหรือผู้เกี่ยวข้องใช้ผลนั้นเป็นฐาน ในการปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานของสถานศึกษาให้ดีขึ้น นั่นก็คือการพัฒนา การประเมินคุณภาพสถานศึกษาจะมีคุณค่าก็ต่อเมื่อได้นำผลการประเมินนั้นไปใช้ในการพัฒนา แต่ถ้าประเมินเสร็จและทราบผลการประเมินแล้วไม่ได้ใช้ผลการประเมินนั้นไปปรับเปลี่ยนการดำเนินงานของสถานศึกษา การประเมินนั้นก็ไม่ได้เป็นประโยชน์อะไร

การนำผลประโยชน์ไปใช้

ผลการประเมินสถานศึกษาที่เป็น การประเมินจากภายนอกปรากฏในรายงานการประเมินที่ สมศ. ได้ลงนามรับรองเป็นทางการและรายงานนี้ได้จัดส่งไปให้สถานศึกษาที่ถูกประเมิน ค้น สังกัดของสถานศึกษาที่ถูกประเมินและเปิดเผยต่อสาธารณชน การใช้ผลจากการประเมินก็น่าจะคาดหวังจากหน่วยงานที่รับทราบผลการประเมินจึงอาจแยกกล่าวได้ดังนี้

1. สถานศึกษาที่ถูกประเมิน

สถานศึกษาที่ถูกประเมินเมื่อได้รับรายงานอย่างเป็นทางการแล้วก็จะทราบว่าการดำเนินงานของสถานศึกษา จากหลักฐานข้อมูลและร่องรอยต่างๆ ที่ผู้ประเมินพบเห็นเป็นอย่างไร มีเรื่องไหนที่สถานศึกษาทำอยู่ในระดับดี ระดับพอใช้ หรือระดับต้องปรับปรุงแก้ไขผู้ประเมินเสนอแนะให้สถานศึกษาปรับแก้ในเรื่องไหนอย่างไรบ้าง สถานศึกษาก็ใช้ผลการรายงานนี้มาใช้เพื่อวางแผนปรับปรุงการดำเนินงานต่อไป

ตัวอย่างแนวทางที่สถานศึกษาจะปรับปรุง พัฒนางานอย่างต่อเนื่องจากที่ได้รับการรายงานการประเมินของ สมศ. เช่น

- จัดให้มีการปรับแก้ทันทีในเรื่องที่ผู้ประเมินแนะนำปรับปรุงแก้ไข โดยกำหนดเงื่อนไขเวลาเรื่องที่ต้องดำเนินการเร่งด่วนไว้ด้วยเพราะเรื่องดังกล่าวขึ้นปล่อยไว้จะเป็นอันตรายต่อนักเรียน หรือบุคลากร หรือทำให้เกิดความเสียหายต่อสถานศึกษา

- พิจารณากำหนดเป้าหมายของงานในการดำเนินการต่อไปให้สูงขึ้น โดยเฉพาะในเรื่องที่ผู้ประเมินเห็นว่าสถานศึกษาทำได้ดีอยู่แล้วหรืองานที่สถานศึกษาดำเนินการบรรลุตามเป้าหมายเดิมที่กำหนดไว้แล้ว

- พิจารณหาแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขหรือเพิ่มเติมวิธีการดำเนินงานใหม่ ในเรื่องที่ผู้ประเมินเห็นว่าสถานศึกษายังทำได้ไม่ดี ต้องปรับปรุงแก้ไข โดยเฉพาะถ้ามีข้อเสนอแนะให้ปรับปรุงแก้ไขในรายงานการประเมินไว้แล้ว สถานศึกษาก็ควรนำข้อเสนอแนะนั้นมาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการ

- ประสานหรือดำเนินงานอื่นตามข้อเสนอแนะในรายงานการประเมิน

2. ต้นสังกัดสถานศึกษาที่ถูกประเมิน

รายงานการประเมินสถานศึกษาที่ส่งไปทางต้นสังกัด ทำให้ต้นสังกัดทราบว่าคุณภาพการดำเนินงานในแต่ละเรื่องเป็นอย่างไร มีปัญหาเร่งด่วนเป็นอย่างไรบ้างหรือไม่ ในฐานะที่เป็นต้นสังกัด จะต้องสนับสนุนช่วยเหลือสถานศึกษาอย่างไรบ้าง สถานศึกษาจึงสามารถดำเนินงานไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ปัญหาอุปสรรคที่สถานศึกษาพบอยู่และถ้าพึ่งสถานศึกษาเองไม่สามารถปรับปรุงแก้ไขได้ จะต้องอาศัยต้นสังกัดให้การสนับสนุน เช่น ปัญหาเรื่องขาดแคลนครูของสถานศึกษาภาครัฐ สถานศึกษาจะบรรจุเองไม่ได้เพราะทางต้นสังกัดควบคุมเรื่องอัตราค่าจ้าง ปัญหาเรื่องการบริหารงานที่ไม่คล่องตัวติดขัดในเรื่องระเบียบปฏิบัติของสถานศึกษาเอกชน เพราะต้นสังกัดเป็นผู้กำหนดกฎเกณฑ์หรือปัญหาเรื่องการประสานงานกับหน่วยงานอื่นที่ต้องอาศัยการสั่งการจากต้นสังกัด เป็นต้น เมื่อต้นสังกัดทราบปัญหาก็คือจะดำเนินการแก้ปัญหาหรือสนับสนุนสถานศึกษาในสังกัดได้ตรงจุดและทันเวลา

3. ประชาชนที่ใช้บริการในสถานศึกษาที่ถูกประเมิน

เนื่องจากรายงานการประเมินทาง สมศ. นำเผยแพร่ให้สาธารณชนทราบ ประชาชนสามารถรับรู้ข้อมูลได้โดยเปิดเผย โดยเฉพาะประชาชนที่ใช้บริการสถานศึกษาใด หรือผู้ปกครองของนักเรียนในสถานศึกษาใดก็คงติดตามข้อมูลรายงานการประเมินของสถานศึกษานั้น เพื่อจะเป็นประโยชน์ หรือทำให้เกิดความมั่นใจในการใช้บริการในสถานศึกษามากยิ่งขึ้น

การพัฒนาสถานศึกษาในส่วนที่เป็นความช่วยเหลือจากประชาชนหรือผู้ปกครองนักเรียน อาจเป็นไปในสองลักษณะ คือ ลักษณะแรกประชาชนหรือผู้ปกครองนักเรียนให้การช่วยเหลือหรือ การสนับสนุนตามข้อเสนอแนะ ในการปรับปรุงแก้ไข ในบางเรื่องที่อยู่ในวิสัยทัศน์ที่พอจะช่วยเหลือ ได้เพราะทราบปัญหาและข้อจำกัดของสถานศึกษา และอีกลักษณะหนึ่ง ประชาชนหรือผู้ปกครอง นักเรียนจะคอยติดตามการดำเนินงานของสถานศึกษาในเรื่องที่สถานศึกษาได้รับคำแนะนำให้ปรับปรุงแก้ไข หากเห็นว่าสถานศึกษานั้น ไม่ได้ดำเนินการก็จะ ได้หาทางกระตุ้นหรือประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ดำเนินการตามความเหมาะสมต่อไป การดำเนินงานทั้งสองลักษณะก็เป็นทั้งการส่งเสริมสนับสนุนและการติดตามกำกับให้สถานศึกษาได้พัฒนาขึ้น โดยอาศัยข้อมูลหลักฐานจากรายงานการประเมิน

ปัญหาที่จะต้องช่วยกันแก้

ปัญหาสำคัญในการพัฒนาสถานศึกษาต่อเนื่องจากการประเมินก็คือ ไม่ได้นำผลการประเมินไปใช้ ถ้าเป็นกระบวนการการวิจัยและพัฒนาที่มีแค่การวิจัยไม่มีการพัฒนาหน่วยงานทางการศึกษา ขณะนี้ได้รับการส่งเสริมสนับสนุนให้มีการวิจัยเพื่อทราบปัญหาอุปสรรคและแนวทางแก้ไข ปัญหาที่ผู้ทำการศึกษาวิจัยก็สามารถนำผลงานในการศึกษาวิจัยไปใช้เพื่อเลื่อนขั้นตำแหน่งของตนเองได้ ถ้าเป็นหน่วยงานราชการ หรือเพื่อเป็นเงินเพิ่มได้ในหน่วยงานเอกชนบางหน่วย แต่เมื่อหน่วยงานต่างๆ ได้ทราบปัญหา อุปสรรค แนวทางแก้ไขหรือผลจากการศึกษาวิจัยเสร็จแล้ว ก็ไม่ได้ นำผลที่ได้จากการศึกษานั้นๆ มาปรับแก้การดำเนินงานที่ท้ออยู่จริงๆ ประโยชน์ที่ได้จากการศึกษาวิจัยจึงไม่คุ้มกับทรัพยากรที่สูญเสียไป

ดังนั้นจึงเพื่อเป็นการใช้ประโยชน์ให้คุ้มเท่ากับเงินที่ต้องสูญเสียไปในการประเมินผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคนทุกหน่วยงานก็ต้องช่วยกันปฏิบัติหรือส่งเสริมสนับสนุนให้มีการปฏิบัติเพื่อนำผลไปใช้ในการปรับปรุงแก้ไข เป็นวัฒนธรรมของการทำงานที่มุ่งหวังให้พบกับสภาพที่ดีกว่า โดยแท้จริง (จรัส นองมาก, 2544 : 164-171)

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กัญญา ปุโรทกานนท์ (2544 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาระบบสารสนเทศที่สอดคล้องกับมาตรฐานการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา ซึ่งมีขั้นตอนการพัฒนา 4 ขั้นตอนคือ กำหนดความต้องการของระบบ ออกแบบระบบ ตรวจสอบระบบและพัฒนาปรับปรุง ผลการวิจัยพบว่า ระบบสารสนเทศที่พัฒนาขึ้น มีความสอดคล้อง

คล้องกับมาตรฐานการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา อยู่ในระดับมาก และผู้
ใช้ระบบสารสนเทศมีความพึงพอใจต่อระบบการนำข้อมูล กระบวนการทำงาน และผลลัพธ์ หรือ
รายงานของระบบ อยู่ ในระดับมาก

กมล สุดประเสริฐ (2541 : 60-61) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ระบบการประกันคุณภาพและ
มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน” โดยการวิจัยเอกสาร พบว่า วิสัยทัศน์ภาพในอนาคตที่พึงประสงค์
เมื่อมีการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นหรือ โรงเรียน/สถานศึกษาบริหารจัดการ ได้มากเท่าใด ท้องถิ่น
หรือ โรงเรียน/สถานศึกษาจะต้องได้รับการฝึกฝนอบรมให้สามารถบริหารจัดการศึกษาของตนพร้อม
ด้วยมีการรับผิดชอบและการประกันคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาด้วยการประเมินผลภายใน
ของตนเอง รวมถึงมาตรฐานการปฏิบัติงานของนักเรียน และแสดงผลการพัฒนาเป็นรายงานให้
ประจักษ์แก่สาธารณชน

เจียมทอง ศิริแสงเลิศ (2540 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ศึกษาและวิเคราะห์ระบบการ
ประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร” พบว่า

1. ระบบที่โรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนใช้ประกันคุณภาพการศึกษา คือ ระบบการประกัน
คุณภาพที่เน้นการควบคุมการปฏิบัติงานตามสายการบังคับบัญชา และได้ใช้ปฏิทินการศึกษาเป็น
เกณฑ์วัดความสำเร็จในการปฏิบัติงาน มีการวางแผนการปฏิบัติงานระยะ 1 ปี มากที่สุด ส่วนการ
กำหนดเกณฑ์มาตรฐานของงาน ตลอดจนการทบทวนและปรับปรุงการปฏิบัติงานยังไม่พบแบบ
แผนที่ชัดเจน

2. ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนขาดปัจจัยสำคัญตามแนว
ทางของระบบการประกันคุณภาพการศึกษาตามทฤษฎีทั้ง 3 ระบบย่อยคือ 1)ระบบการวางแผน
บุคลากรมีส่วนร่วมน้อย และไม่มีเป้าหมาย มาตรฐาน และเกณฑ์การวัดที่ชัดเจน 2)ระบบการควบคุม
คุณภาพขาดการตรวจสอบจากหน่วยงานภายนอก 3)ระบบการทบทวนและการปรับปรุงการปฏิบัติ
งานขึ้นอยู่กับใบอนุญาต บุคลากร ไม่มีส่วนร่วมในการทบทวนผลการปฏิบัติงาน

3. ประสิทธิภาพของระบบการประกันคุณภาพการศึกษา 3 ด้าน คือคุณภาพของด้าน
กระบวนการบริหาร โรงเรียน ด้านคุณภาพของ โรงเรียน และด้านคุณภาพของการบริหาร ไม่พบว่า
โรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนแห่งใดมีประสิทธิภาพครบทั้ง 3 ด้าน

จำรัส นองมาก (2538 : บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยเรื่อง “การรับรองมาตรฐานคุณภาพโรงเรียน
เอกชนในแนวทางการพัฒนาเพื่อเสริมบทบาทการแบ่งภาระของรัฐ” พบว่า แนวทางการพัฒนาโรง

เรียนเอกชนให้เป็นที่มั่นใจของผู้ปกครอง และรัฐบาลที่ได้ให้การสนับสนุนได้อย่างแท้จริงนั้น ต้องดำเนินการในลักษณะของการรับรองมาตรฐานคุณภาพของการจัดการศึกษาตามแนวสากล ซึ่งแยกเป็น 2 ส่วนคือ

1. กำหนดคุณลักษณะของโรงเรียนที่มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับให้ชัดเจน ด้วยการกำหนดองค์ประกอบเป็นกรอบดำเนินงานแล้วมากำหนดมาตรฐาน และตัวบ่งชี้เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องได้เข้าใจตรงกัน เห็นภาพที่ชัดเจนเป็นรูปธรรมในการปฏิบัติงานในแต่ละเรื่อง

2. การประเมินและพัฒนาเพื่อดำเนินงานให้บรรลุคุณลักษณะที่พึงประสงค์เน้นการปฏิบัติการ โดยอาศัยหลักของการวิจัยและพัฒนา เพื่อตรวจสอบข้อบกพร่องของโรงเรียน เมื่อดำเนินงานในระลอกหนึ่งก็มีการประเมิน เพื่อนำผลไปปรับปรุงเป็นวงจรใหม่ไปเรื่อยๆ ที่จัดกระทำโดยบุคลากรหลายฝ่ายหลายกลุ่ม คือ การประเมินตนเอง การประเมินโดยคณะกรรมการตรวจเยี่ยม การประเมินจากคณะกรรมการรับรองมาตรฐาน

ฉกาจ ชันชู (2543 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง “สภาพและปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษ จังหวัดนครราชสีมา” พบว่า สภาพและปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนครราชสีมา อยู่ในระดับปานกลางทั้งสภาพและปัญหา ส่วนผู้บริหารที่มีประสบการณ์การดำรงตำแหน่งต่างกัน และการปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดต่างกันมีสภาพและปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไม่แตกต่างกัน อีกทั้งปฏิสัมพันธ์ร่วมระหว่างประสบการณ์การดำรงตำแหน่งที่ต่างกันกับขนาดโรงเรียนที่ปฏิบัติงานต่างกัน ไม่มีผลต่อสภาพและปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนครราชสีมา

สำหรับปัญหาในการปฏิบัติงานความสัมพันธระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนครราชสีมา ส่วนใหญ่ขาดงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์และบุคลากร อีกทั้งบุคลากรในชุมชนมีฐานะยากจน ไม่มีเวลาให้กับโรงเรียนเนื่องจากต้องประกอบอาชีพ และการจัดกิจกรรมต่างๆ ในเวลาที่ชุมชนว่างและไม่บ่อยครั้งเกินไป อีกทั้งให้บุคลากรที่สามารถสื่อสารภาษาชาวบ้านได้เป็นผู้ประสานงานให้มีความเข้าใจตรงกันระหว่างโรงเรียนและชุมชน

ชาติชาย พิมพีไธย (2543 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การศึกษาการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์”

พบว่า การปฏิบัติงานการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการวางแผนการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้านการวางแผนพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศ และด้านการกระตุ้นส่งเสริมให้บุคลากรในโรงเรียนปฏิบัติตามธรรมเนียมโรงเรียน ส่วนปัญหาการปฏิบัติงานการควบคุมคุณภาพการศึกษามีอยู่ในระดับที่น้อย ปัญหาที่สำคัญคือ ด้านการประเมินคุณภาพการศึกษา และข้อเสนอแนะที่ควรพิจารณาในการประเมินคุณภาพการศึกษา ได้แก่ 1)การปฏิบัติงานภายในโรงเรียนควรดำเนินตามที่กำหนดไว้ในธรรมเนียมโรงเรียน 2)การกำกับติดตามควรปฏิบัติอย่างจริงจัง 3)การพัฒนาครูผู้สอนควรดำเนินการอย่างต่อเนื่องและเหมาะสม

พรชมน สุวรรณอินทร์ (2545 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผนการประกันคุณภาพการศึกษาของผู้บริหารและครู โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดยะลา” ผลการวิจัยพบว่า

1. ครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดยะลา มีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผนประกันคุณภาพการศึกษา อยู่ในระดับ 2 คือ มีส่วนร่วมรับรู้ และมีส่วนร่วมคิด ส่วนผู้บริหารในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดยะลา มีส่วนร่วมอยู่ในระดับ 3 คือส่วนร่วมรับรู้ มีส่วนร่วมคิด และส่วนร่วมตัดสินใจ

2. เมื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผนการประกันคุณภาพการศึกษาพบว่า ผู้บริหารและครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดยะลา มีส่วนร่วมในระดับที่แตกต่างกัน โดยผู้บริหารมีส่วนร่วมในระดับสูงกว่าครู

3. เมื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้บริหารและครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดยะลา ที่มีขนาดต่างกัน พบว่า มีส่วนร่วมในระดับที่แตกต่างกัน โดยที่ผู้บริหารและครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่มีขนาดเล็กมีส่วนร่วมในระดับที่สูงกว่าครูและผู้บริหารที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีขนาดใหญ่ และผู้บริหารและครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่มีขนาดใหญ่พิเศษ มีส่วนร่วมในระดับสูงกว่าผู้บริหารและครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีขนาดใหญ่

นภาพร จุทอง (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ศึกษาการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโรงเรียนวิเชียรชม ตั้งกีดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสงขลา” ผลการวิจัยพบว่า

1. การเตรียมการก่อนดำเนินการประกันคุณภาพภายใน ประกอบด้วย การเตรียมความพร้อมของบุคลากร ให้มีความตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการ

ประกันคุณภาพภายใน รวมถึงการประชาสัมพันธ์ ให้ผู้ปกครองรับนโยบายการดำเนินงาน ส่วน ปัญหาที่พบในกลุ่มผู้บริหาร คือ ความไม่ชัดเจนเกี่ยวกับ โครงสร้างและนโยบายการปฏิรูปการศึกษา ไทย และคณะกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งมีเวลาปฏิบัติงานไม่เต็มที่

2. การดำเนินการประกันคุณภาพภายในของ โรงเรียนวิเชียรชม ประกอบด้วย การแต่งตั้ง คณะกรรมการ จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา นำแผนไปสู่การปฏิบัติ การติดตามผลการ ปฏิบัติ ส่วนปัญหานั้น ไม่มีปัญหาในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน แต่มีปัจจัยแทรก ซ้อนคือ จำนวนนักเรียนในแต่ละห้องเรียนมีจำนวนนักเรียนมากเกินไป ทำให้เป็นอุปสรรคในการ จัดกิจกรรมการเรียนการสอน

3. การจัดทำรายงานการประเมินตนเองหรือรายงานประจำปี ประกอบด้วย การแต่งตั้ง คณะกรรมการการจัดทำรายงานการประเมินตนเอง จัดทำเกณฑ์การดำเนินการประเมิน สรุปผลและ การจัดทำรายงานประเมินตนเอง ส่วนปัญหาพบว่า หัวข้อการประเมินค่อนข้างละเอียด มีข้อปลีก ย่อยมาก ครูได้มีโอกาสได้ร่วมดำเนินการเฉพาะส่วนที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการเท่านั้น และมีเวลาในการดำเนินการค่อนข้างจำกัด

มคอ.เทียบ โตะมคอ. (2546 :บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยเรื่อง “สภาพและปัญหาการดำเนินงาน การประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานี” ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัด ปัตตานีตามทัศนะของบุคลากรในโรงเรียนในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ส่วนปัญหาการ ดำเนินการทั้งภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับน้อย

2. สภาพการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัด ปัตตานีตามทัศนะของบุคลากรที่มีตำแหน่งต่างกัน ไม่แตกต่างกันโดยภาพรวม เมื่อพิจารณาราย ด้าน พบว่า ด้านปัจจัยมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้บริหารมีทัศนะ ในการดำเนินการสูงกว่าครูผู้สอน

3. ปัญหาในการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาใน จังหวัดปัตตานี ตามทัศนะของบุคลากรที่มีตำแหน่งต่างกันพบว่า ไม่แตกต่างกันทั้งภาพรวมและราย ด้าน

4. สภาพการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาใน จังหวัดปัตตานีตามทัศนะของบุคลากรที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันพบว่าไม่แตกต่างกัน ทั้งภาพรวมและรายด้าน

5. ปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานีตามทัศนะของบุคลากรที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน ไม่แตกต่างกันโดยภาพรวม เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านผู้เรียนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่โรงเรียนขนาดเล็กมีปัญหาในการดำเนินงานสูงกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่

6. ข้อเสนอแนะ ในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานี พบว่า ข้อที่มีความถี่สูงสุดที่จะให้ดำเนินการในแต่ละด้านคือ 1) ด้านผู้เรียน ควรส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความอดทน ซื่อสัตย์ สุจริต และมีความเมตตากรุณาต่อผู้อื่น 2) ด้านกระบวนการ ควรมีการวางแผนการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตรความต้องการของนักเรียนและท้องถิ่น 3) ด้านปัจจัย ควรให้ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลในการพัฒนาการศึกษา

เลิศลักษณ์ สุขแก้ว (2543 : 51-53) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ศึกษาสภาพและความต้องการในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนราธิวาส” โดยได้ศึกษาด้านสภาพการปฏิบัติงานและความต้องการในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ดังนี้

1. ด้านการพัฒนาคุณภาพ กิจกรรมที่โรงเรียนส่วนใหญ่ปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง และต้องการในการพัฒนามาก ได้แก่ การดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพและการประเมินตนเอง ทั้งนี้เพราะการดำเนินงานดังกล่าว เป็นภาระกิจหลักของโรงเรียน การดำเนินงานส่วนใหญ่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติเป็นผู้กำหนดให้ดำเนินการ แต่ในระยะหลัง ได้มอบหมายให้โรงเรียนเป็นผู้กำหนดแนวทางการปฏิบัติ ดังนั้น จึงมีปัญหาในระยะแรกของการปฏิบัติ

2 ด้านการพัฒนานักเรียน เป็นกิจกรรมที่โรงเรียนปฏิบัติมาก แต่มีความต้องการในการพัฒนามากเช่นกัน ได้แก่ การพัฒนานักเรียนให้มีความรู้พื้นฐานตามระดับการศึกษา ส่งเสริมการพัฒนาให้นักเรียนมีความสามารถในการใช้ภาษา สำหรับสภาพปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาที่สืบเนื่องมาตลอด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากเขตการศึกษา 2 เป็นพื้นที่พิเศษ ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม นักเรียนสื่อภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง ดังนั้น การพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรและการพัฒนา ด้านภาษาของนักเรียน จึงเป็นภาระหลักของโรงเรียนในการดำเนินงานเพื่อรองรับการประเมินทั้งภายในและภายนอก การพัฒนามาตรฐานตามระบบการประกันคุณภาพในโอกาสต่อไป

3) ด้านการพัฒนารเรียนการสอน เป็นกิจกรรมที่โรงเรียนปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง และต้องการพัฒนาให้มาก ได้แก่ การใช้สื่อการเรียนการสอนที่หลากหลาย ส่งเสริมการเรียนรู้และการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับหลักสูตร ความต้องการของนักเรียนและท้องถิ่น สภาพปัญหาดังกล่าว สืบเนื่องมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ผ่านมา นั้น ปกติจะเน้นครูเป็นศูนย์กลาง

การเรียนการสอนจะใช้หนังสือเป็นคู่มือ เป็นสื่อในการจัดกิจกรรมการสอนเป็นส่วนใหญ่ แต่การจัดการเรียน การสอนตามแนวปฏิรูปมุ่งเน้นให้นักเรียนเป็นสำคัญ โดยพัฒนาให้ผู้เรียนได้คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาได้ และรู้จักปรับตัวให้อยู่ในสังคม ได้อย่างมีความสุข ดังนั้น บทบาทของครูผู้สอน จึงเป็นเพียงผู้จัดการ สร้างสภาพแวดล้อมให้เกิดการเรียนรู้ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มีเจตนาให้การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาคน คู่มาครองสิทธิสร้างความเสมอภาคให้โอกาสทุกคน ได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงและให้โอกาสแก่ทุกฝ่าย ได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เพื่อนำไปสู่การประกันคุณภาพของโรงเรียนใน โอกาสต่อไป

4. ด้านการพัฒนาการบริหาร โรงเรียน เป็นกิจกรรมที่โรงเรียนปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง และมีความต้องการในการพัฒนามากที่สุด ได้แก่ โรงเรียนมีการประเมินผลงานอย่างเป็นระบบ และโรงเรียนจัดกิจกรรมที่หลากหลายที่สนับสนุนด้านการเรียนการสอน ทั้งนี้อาจจะสืบเนื่องมาจากแต่เดิม มีการกระจายอำนาจสู่พื้นที่น้อย แต่ในสภาพปัจจุบันและอนาคต การกระจายอำนาจสู่พื้นที่มีมากขึ้น บทบาทของเขตพื้นที่และ โรงเรียนมีภาระที่ต้องดำเนินการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ทั้งด้านบริหาร การนิเทศติดตามผลและการเรียนการสอน โดยเฉพาะ โรงเรียนจะต้องมียุทธศาสตร์ในการพัฒนาเป็นระบบและต่อเนื่อง แต่จากการปฏิบัติงานที่ผ่านมาการดำเนินงานตามแผน/โครงการต่างๆและการจัดกิจกรรมต่างๆของโรงเรียนเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน โรงเรียนมักประสบปัญหาในการประเมินและการนำผลไปใช้ในการพัฒนา ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้การสนับสนุนและส่งเสริม โรงเรียนในทุกๆด้าน

วาสนา แสงงาม (2543 : บทคัดย่อ) ได้ทำกาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดนิตตานี” ผลจากการศึกษาเอกสารพบว่า

1. สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน และกรมสามัญศึกษา ได้ดำเนินงาน โดยมีแนวทางการกำหนดมาตรฐานการศึกษาเพื่อให้สถานศึกษานำไปเป็นกรอบการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา แต่แตกต่างกันที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติกระจายอำนาจการดำเนินงานให้สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ และสถานศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนกำหนดให้สถานศึกษาดำเนินการตามแนวทางของกรมต้นสังกัด ส่วนกรมสามัญศึกษาจะกระจายอำนาจการดำเนินให้เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา

2. สถานศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จะได้รับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษาจากต้นสังกัด ส่วนสถานศึกษาสังกัดกรม

สามัญศึกษาจะได้รับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษาจากองค์กรภายนอก ซึ่งยังไม่ระบุชัดเจนว่าเป็นหน่วยงานใด

แนวโน้มรูปแบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดปัตตานี ประกอบด้วยแนวทางในการดำเนินงาน 3 ขั้นตอน คือ การควบคุมคุณภาพการศึกษา การตรวจสอบคุณภาพการศึกษา และการประเมินคุณภาพการศึกษา โดยมีแนวทางการดำเนินงานดังต่อไปนี้

1. สถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจะต้องกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา โดยกลุ่มบุคคลที่สถานศึกษาแต่งตั้งขึ้น ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา ผู้แทนครู คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้แทนจากชุมชน/ท้องถิ่น มาตรฐานการศึกษาที่กำหนดขึ้นจะต้องสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาชาติ มาตรฐานการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา และความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น และสามารถนำมาเป็นกรอบในการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาหรือธรรมนูญโรงเรียน ระบบการบริหารจัดการของสถานศึกษาเพื่อนำมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดลงสู่การปฏิบัติมี 2 รูปแบบ คือ 1)ยึดมาตรฐานที่กำหนดขึ้นมาเป็นหลัก 2)ยึดภาระงานของสถานศึกษาเป็นหลัก

2. สถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจะมีการตรวจสอบคุณภาพภายในของสถานศึกษา 2 รูปแบบคือ 1)การตรวจสอบคุณภาพการศึกษา โดยบุคคลภายในสถานศึกษาซึ่งเป็นการประเมินตนเอง 2)การตรวจสอบจากบุคคลจากเขตพื้นที่การศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษา สถานศึกษารายงานผลการดำเนินงานสู่สาธารณชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของภาคเรียนละ 1 ครั้ง

2. สถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จะได้รับการประเมินคุณภาพภายในปีละ 1 ครั้ง กลุ่มผู้ประเมินประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้แทนจากเขตพื้นที่การศึกษา ผู้แทนจากกรรมการสถานศึกษา และผู้แทนจากชุมชนภายในเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษาจะต้องนำผลการประเมินมาวิเคราะห์หาจุดเด่น จุดด้อย และปรับปรุงพัฒนาอย่างค่อเนื่อง

วิรุฬห์ แสงงาม (2543 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย “เรื่องการประกันคุณภาพเพื่อรับรองมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญศึกษาในจังหวัดปัตตานี” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่ออธิบายถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการประกันคุณภาพเพื่อรับรองมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญศึกษา ผลการวิจัยพบว่า

1. ปัจจัยด้านการนำเข้า ได้แก่ ปัจจัยเกี่ยวกับผู้บริหาร โรงเรียน ปัจจัยเกี่ยวกับบุคลากรของโรงเรียน ปัจจัยเกี่ยวกับนักเรียน และปัจจัยเกี่ยวกับสื่ออุปกรณ์การเรียน

2. ปัจจัยด้านกระบวนการ ได้แก่ ปัจจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน ปัจจัยเกี่ยวกับการบริหารจัดการ และปัจจัยเกี่ยวกับกระบวนการประกันคุณภาพและรับรองมาตรฐานการศึกษา
3. ปัจจัยด้านผลผลิต ได้แก่ ปัจจัยเกี่ยวกับเอกสารหลักฐาน หรือร่องรอยการทำงาน และปัจจัยเกี่ยวกับผลสรุปการปฏิบัติงาน
4. ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคในการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงบุคลากรของโรงเรียน สภาพการจัดการศึกษาไม่สอดคล้องกับธรรมชาติของโรงเรียน ระบบการตรวจสอบและระบบการประเมินตนเอง ทักษะในการตรวจสอบและประเมินตนเอง การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน และความรู้ความเข้าใจแนวทางการประกันคุณภาพ

หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง (2543 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “สภาพและปัญหาการดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง” ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพเป็นจริงในการปฏิบัติงานตามระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการบริหารจัดการและการจัดทำธรรมนูญสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก ส่วนในด้านอื่นๆอยู่ในระดับปานกลาง
 2. สภาพปัญหาการปฏิบัติงานตามระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ทุกด้านมีปัญหาการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน
 3. สภาพปัญหาการปฏิบัติงานตามระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารของสถานศึกษา และครูอาจารย์แตกต่างกันอย่าง ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติเมื่อพิจารณารายด้านพบว่าทุกด้าน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเช่นเดียวกัน
 4. สภาพปัญหาการดำเนินงานตามระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารของสถานศึกษา และครูอาจารย์ที่มีประสบการณ์ต่างกัน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครูอาจารย์ที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดและประเภทแตกต่างกัน แตกต่างกันอย่าง ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
 5. สภาพปัญหาการดำเนินงานตามระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารของสถานศึกษา และครูอาจารย์ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกัน และปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาด ประเภทต่างกัน แตกต่างกันอย่าง ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
- สำหรับปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะแนวทางการดำเนินงานตามระบบการประกันคุณภาพภายใน ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษา และครูอาจารย์ ประเด็นที่มีความถี่สูงสุดแต่ละ

ด้านคือ คณะอนุกรรมการการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานระดับโรงเรียน ไม่ทราบขอบข่าย บทบาทหน้าที่ แนวการดำเนินงานตามระบบการประกันคุณภาพภายใน คณะกรรมการ โรงเรียน ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการจัดทำธรรมนูญสถานศึกษาน้อย นโยบายเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ขาดความชัดเจนในเป้าหมาย แนวทางการดำเนินงานในระดับโรงเรียน บุคลากรไม่เห็นความสำคัญ ความจำเป็นของการตรวจสอบ ทบทวน ปรับปรุงคุณภาพภายในของสถานศึกษาและขาดความรู้ ความเข้าใจ ไม่มั่นใจในการรายงานคุณภาพการศึกษาตามข้อกำหนด

ส่วนข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายใน ได้เสนอให้จัดประชุมสัมมนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับขั้นตอน วิธีการดำเนินงานตามระบบการประกันคุณภาพภายใน ควรจัดประชุมเชิงปฏิบัติการในระดับโรงเรียน เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ ความร่วมมือในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ หน่วยงานทางการศึกษาทุกระดับควรกำหนดนโยบาย มาตรการแนวดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพให้ชัดเจนทั้งระยะสั้น ระยะยาว ควรจัดทำสื่อเสริมประสบการณ์ เอกสาร คู่มือ การตรวจสอบทบทวน ปรับปรุง คุณภาพ และการเขียนรายงานคุณภาพเพื่อเป็นคู่มือการดำเนินงานของสถานศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2533 : 129-131) ได้ทำการศึกษา “ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา” พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลทางด้านทางตรงและทางอ้อมต่อคุณภาพผลผลิตทางการศึกษา ได้แก่ สักส่วนครูผู้ปฏิบัติในโรงเรียน ผู้บริหาร ได้รับการฝึกอบรมอย่างต่อเนื่อง ผู้บริหารกับภาระงานสอนที่ต้องรับผิดชอบ ระบบการนิเทศ ภูมิหลังของนักเรียน กระบวนการเรียนการสอน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2541 :157-158) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ระบบการประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา : การอุดมศึกษา” โดยการวิจัยเอกสาร พบว่า วิสัยทัศน์ของระบบการประกันคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ สถาบันอุดมศึกษาไทยทุกสถาบันจะพัฒนาระบบการประกันคุณภาพและการรับรองมาตรฐานการศึกษาเพื่อให้สถาบันมีคุณภาพและมาตรฐานทางวิชาการและวิชาชีพเป็นที่ยอมรับและมีความทัดเทียมและสามารถแข่งขันนานาชาติได้โดย

1. จัดให้มีระบบ กลไกการกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานภายในสถาบันมหาวิทยาลัย เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษา ได้บรรลุเป้าหมายในการสร้างปัญญา ความเชี่ยวชาญและมีคุณธรรมให้กับบัณฑิต ตลอดจนการแสวงหาความรู้ใหม่ การบริการทางวิชาการแก่สังคม และการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม โดยมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง บนพื้นฐานของการมีความรับผิดชอบต่อผู้เรียน

และสังคม ความมีเสรีภาพทางวิชาการ มีอิสระในการดำเนินงานในแต่ละสถาบัน การได้รับการอุดหนุนจากรัฐในรูปแบบของเงินอุดหนุนทั่วไป และการดำเนินงานจะต้องเอื้อต่อการตรวจสอบจากองค์กรภายนอก

2. มืองค์กรภายนอกตรวจสอบคุณภาพ การประเมินคุณภาพการศึกษา การรับรองวิทยฐานะ และการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง องค์กรภายนอกอาจเป็นองค์กรอิสระของรัฐ สมาคมวิชาการ และวิชาชีพ องค์กรเอกชน ตลอดจนผู้ใช้ประโยชน์จากบัณฑิตและผู้สนับสนุนอื่น ที่ดำรงความอิสระ เป็นกลาง ซื่อสัตย์ และยุติธรรม

สยาม ชุ่มงาม (2541 : บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยเรื่อง “กระบวนการดำเนินงานปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาคณาจารย์ประกันคุณภาพการศึกษาจังหวัดอุทัยธานี” พบว่ากระบวนการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุทัยธานี เริ่มดำเนินการปีการศึกษา 2541 ระยะเวลาดำเนินการ 3 ปี โดยขานรับนโยบาย 4 ประการ มีการดำเนินงานโดยใช้กรอบซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 3 ขั้นตอนคือ 1) การควบคุมคุณภาพการศึกษา 2) การตรวจสอบและปรับปรุงโรงเรียน 3) การประเมินคุณภาพโรงเรียนเพื่อการให้ใบรับรองมาตรฐานการศึกษา ในฐานะจังหวัดนำร่อง

ปัญหาที่พบคือ การนำความรู้ไปถ่ายทอดของศึกษานิเทศก์ให้กับผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ใช้วิธีการสนทนาในงานปกติ คือ การประชุมผู้บริหารประจำเดือนน้อยแห่งที่ใช้การฝึกอบรมพิเศษ ทำให้ผู้บริหารบางคนได้รับความรู้เกี่ยวกับการประกันคุณภาพ ไม่ชัดเจนนอกจากนี้ยังพบว่าการนิเทศ กำกับติดตาม การถ่ายทอดยังไม่เป็นระบบ และยังพบว่า ทักษะคิด และพฤติกรรมการทำงานของบุคลากรทางการศึกษาบางคน ยังไม่ได้มีการเปลี่ยนแปลงความรู้ ความตระหนักในเรื่องของการมีส่วนร่วมของชุมชน พร้อมทั้งงบประมาณ ได้มีการจัดสรรให้ไม่สอดคล้องกับโครงการประกันคุณภาพการศึกษา

แนวทางแก้ปัญหาคณาจารย์ของจังหวัด ด้านการถ่ายทอดความรู้ และการมีส่วนร่วมของชุมชน ศึกษานิเทศก์ของจังหวัด ได้ดำเนินนิเทศก์ด้วยการให้คำแนะนำด้านวิชาการกระตุ้นเตือนการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียน ให้เร่งรีบดำเนินการตามนโยบายการประกันคุณภาพการศึกษา ด้วยการผนวกเข้ากับการประชุมผู้บริหารประจำเดือนและการให้ความช่วยเหลือเป็นรายกรณี ด้านการขาดงบประมาณผู้อำนวยการประถมศึกษาจังหวัด ได้มีนโยบายให้ดำเนินโครงการ โดยใช้งบประมาณที่มีอยู่อย่างจำกัดเกิดประโยชน์ และประสิทธิภาพสูงสุด การแก้ไขดังกล่าวไม่ปรากฏผลอย่างชัดเจน เนื่องจากอยู่ระหว่างการดำเนินงาน

สุภัค แก้วเพชร (2545 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง “การประกันคุณภาพการศึกษาตามการรับรู้ของผู้บริหารและครู โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสงขลา” ผลการวิจัยพบว่า

1. ความเข้าใจเรื่องประกันคุณภาพการศึกษาของผู้บริหารและครู โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสงขลา พบว่า โดยภาพรวมบุคลากรทั้ง 2 กลุ่มประเมินว่าตนเองมีความเข้าใจอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในแต่ละกลุ่ม พบว่ากลุ่มผู้บริหารประเมินว่าตนเองมีความเข้าใจอยู่ในระดับมาก ส่วนกลุ่มผู้สอนประเมินว่าตนเองมีความเข้าใจอยู่ในระดับปานกลาง

2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานการประกันคุณภาพการศึกษาของผู้บริหารและครู โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสงขลา พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาในแต่ละกลุ่ม พบว่าบุคลากรทั้ง 2 กลุ่มก็มีความคิดเห็น เห็นด้วยกับการปฏิบัติงานการประกันคุณภาพการศึกษาอยู่ในระดับมาก

3. ปัญหาและข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานการประกันคุณภาพการศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสงขลา พบว่าโดยส่วนมากทั้งผู้บริหารและครูประสบปัญหาการขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษา

สำนักงานพัฒนาการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เขตการศึกษา 6 (2544 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การศึกษาสภาพการดำเนินการประเมินผลภายใน และความต้องการสนับสนุนการดำเนินการประเมินภายในของสถานศึกษาประเภทอาชีวศึกษา” โดยมีจุดประสงค์เพื่อ ศึกษาสภาพการดำเนินการประเมินคุณภาพภายใน และความต้องการรับการสนับสนุน การดำเนินการประเมินผลภายในของสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่า

1. ภาพรวมสภาพการดำเนินการประเมินผลภายในสถานศึกษาประเภทอาชีวศึกษา ทั้งภาพรวมทั้ง 4 ด้านพบว่า สถานศึกษามีการปฏิบัติงานด้านการวางแผน (Plan) คิดเป็นร้อยละสูงสุด รองลงไปได้แก่ ด้านการปฏิบัติตามแผน (Do) ด้านการตรวจสอบหรือการประเมิน (Check) ตามลำดับ สำหรับด้านที่สถานศึกษามีการปฏิบัติร้อยละต่ำสุด ได้แก่ ด้านการแก้ไขและปรับปรุง (Action)

2. ความต้องการรับการสนับสนุนการดำเนินการประเมินผลภายในของสถานศึกษา คือ ต้องการให้หน่วยงานจากต้นสังกัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้การสนับสนุน

3. ในขั้นตอนการดำเนินงาน 1) ด้านการวางแผน สถานศึกษาต้องการรับการสนับสนุนในด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ พรบ. 2542 ที่เกี่ยวกับการประกันคุณภาพ การประเมินภายใน มาตรฐานการศึกษา เกณฑ์และตัวบ่งชี้วัดคุณภาพรวมทั้งขั้นตอนการทำงานตามวงจรคุณภาพ PDCA 2. ด้านการปฏิบัติตามแผน พบว่า สถานศึกษาต้องการรับการสนับสนุน วิทยากร ที่มีความ

เชี่ยวชาญมาให้การอบรมความรู้เกี่ยวกับการสร้างเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล และการกำหนดเกณฑ์ การประเมินรวมทั้งเทคนิควิธีการเก็บข้อมูล 3) ด้านการตรวจสอบหรือประเมิน พบว่า สถานศึกษา ต้องการการรับการสนับสนุนในเรื่องความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการตรวจสอบและประเมินผล การ เก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และการเขียนรายงานการประเมิน 4) ด้านการแก้ไขและ ปรับปรุง สถานศึกษาต้องการรับการสนับสนุนจากหน่วยงานต้นสังกัด และการเสนอแนวทางแก้ไข ปรับปรุงจุดอ่อนตามผลการประเมินเพื่อให้เป็นแนวทางที่ชัดเจนและถูกต้อง

อุไร ทองด้วง (2545 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การปฏิบัติงานการประกันคุณภาพ การศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาใน โรงเรียนนาร่อง สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดพัทลุง” ผลการวิจัยพบว่า

1. การปฏิบัติงานการประกันคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาใน โรงเรียนนาร่อง สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง ตามทัศนะของบุคลากรใน โรงเรียนทั้งรายด้านและ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติงานการประกันคุณภาพการศึกษาใน โรงเรียนนาร่อง สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง ตามทัศนะของบุคลากรที่มีตำแหน่งและปฏิบัติงาน ในโรงเรียนขนาดต่างกัน พบว่า ไม่แตกต่างกัน ทั้งรายด้านและ โดยรวม

3. ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติงานการประกันคุณภาพการศึกษาใน โรงเรียนนาร่อง สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง ตามทัศนะของบุคลากรที่มีประสบการณ์การทำงาน ในโรงเรียนปัจจุบันต่างกัน พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญระดับ .05 ในด้านผู้เรียน ด้านกระบวนการ และ โดยภาพรวม โดยบุคลากรที่มีประสบการณ์การทำงานตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป ประเมินการปฏิบัติงานการประกันคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาใน โรงเรียนนาร่องสูง กว่าบุคลากรที่มีประสบการณ์ทำงานต่ำกว่า 5 ปี ส่วนด้านปัจจัยไม่แตกต่างกัน

4. ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการปฏิบัติงานการประกันคุณภาพการศึกษาใน โรงเรียน นาร่อง สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง พบว่าข้อที่มีความถี่สูงสุดในแต่ละด้านคือ ด้านผู้เรียน ควรนำนักเรียนเข้าร่วมพิธีกรรมทางศาสนา เช่น การสวดมนต์ในวันศุกร์ การประกอบพิธีกรรมในวันสำคัญต่างๆอย่างต่อเนื่อง

ด้านกระบวนการ ควรจัดทำวารสาร จดสาร เพื่อประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานของ โรงเรียนให้ผู้ปกครองและชุมชนรับทราบอย่างต่อเนื่อง

ด้านปัจจัย ผู้บริหารควรปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีตามคุณลักษณะของผู้นำ

สรุป

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยพบว่า สภาพและปัญหาที่สำคัญของการปฏิบัติงาน การประกันคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา ก็คือ ผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้อง ยังไม่เห็นความสำคัญในเรื่องของการประกันคุณภาพของสถานศึกษา ขาดความรู้ ความเข้าใจในการดำเนินงาน การดำเนินงานยังไม่เป็นระบบ ไม่รู้ขั้นตอนการดำเนินงานที่ชัดเจน และขาดความต่อเนื่องในการกำกับ ติดตาม และประเมินผล โดยเฉพาะขั้นตอนในการดำเนินงาน การประกันคุณภาพภายใน เมื่อประเมินแล้วไม่ได้นำผลการประเมินมาปรับปรุง เพื่อพัฒนาคุณภาพ การศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา นอกจากนี้แล้วการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษามี ส่วนร่วมน้อย ซึ่งจะส่งผลต่อการปฏิบัติงานการประกันคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านกระบวนการ ด้านผู้เรียน และด้านปัจจัย ไม่บรรลุเป้าหมายเท่าที่ควร โดยเฉพาะ มาตรฐานด้านผู้เรียนซึ่งเป็นมาตรฐานที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา แต่อยู่ในเกณฑ์ ระดับคุณภาพที่ไม่น่าพอใจ ซึ่งอาจเนื่องมาจากครูหรือบุคลากรทางการศึกษายังไม่ยอมรับการ เปลี่ยนแปลงด้านความรู้ ด้านทัศนคติ และการสร้างความตระหนัก นอกจากนี้แล้วครูยังไม่เข้าใจใน กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ ด้วยเหตุผลจากข้อมูลที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษา สภาพและปัญหาการปฏิบัติงานการประกันคุณภาพการศึกษาตาม มาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา ในจังหวัดปทุมธานี เพื่อนำผลการวิจัยครั้งนี้ ไปปรับ ปรุงการปฏิบัติงานการประกันคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาให้ได้คุณภาพตามมาตรฐานการ ศึกษา และเป็นที่พึงพอใจแก่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง